

FORMES MODERNES D'ESCLAVITUD DEL NOU IMPERI

JOÃO PEDRO STÉDILE

MST i Via Campesina, Brasil

Un amic m'ha explicat que a la seva ciutat, la majoria dels obrers de la construcció civil, que treballen en la construcció d'edificis luxosos, són il·legals al país. Per això, moltes empreses que els contracten els paguen algunes setmanes, i després els neguen els últims pagaments i els amenacen de denunciar-los a la policia.

Un altre amic m'explica que a la seva regió agrícola el treball de recollir tomàquet és humiliantment disputat entre els treballadors marroquins i les camperoles romaneses, que s'ofereixen a preus vergonyosos, per tal de no passar fam.

Una amiga m'ha explicat que va treballar durant anys en una entitat de suport a dones emigrants brasileres, que vivien com a esclaves sexuals d'uns presumptes patrons que els havien contractat a Brasil per a treballs dignes. Deurien haver-hi unes 15 mil dones en aquestes condicions en aquell país.

Aquestes tres històries són reals, i passen cada dia a Bèlgica, a Espanya i a Alemanya. Algú podria pensar que jo explico històries de pobles *retardats* d'algun país llunyà... Res d'això: es tracta de la *moderna* pràctica d'explotació del treball, en l'anomenat «bressol de la civilització cristiana», com volia que constés en la constitució de la Unió Europea el govern polonès.

Però, més enllà de la forma vergonyosa en què es propaguen aquestes pràctiques d'explotació del treball emigrant, presents també en els països anomenats desenvolupats, revelen la nova fase d'explotació de l'actual etapa del capitalisme en el món: l'imperi del capital financer.

Neoliberalisme: llibertat total d'explotació

En les dues últimes dècades s'ha consolidat l'hegemonia de dominació del capital financer, sobretot després de la caiguda del mur de Berlín, el fracàs de les economies de l'Est i la crisi de les organitzacions dels treballadors, tant sindicals com partidàries, a tot el món. I es propagà, llavors, la ideologia del neoliberalisme com a la ideologia de l'imperi. Del capital. Neoliberalisme significa «nova llibertat, llibertat total per al capital financer». La *nova* llibertat garanteix que el capital pugui imposar la seva voluntat absoluta, transformant-se en una veritable dictadura de mètodes d'explotació del treball, sense cap pudor ni regles de control. Explotació total.

En aquesta etapa de domini del capital financer mundial, l'explotació es transforma en col·lectiva. Ara, el capital financer explota pobles sencers de manera invisible, i sota la capa de la llei, dels acords internacionals. Com es fa això? De moltes maneres.

Primer, imposant-nos el dòlar com a moneda única.

El dòlar, que és fabricat sense cap paràmetre i que és controlat per l'imperi. Així, les elits dels EUA poden consumir al seu gust, i cada any tenen en els comptes del govern un dèficit de 500 mil milions de dòlars, i uns altres 500 mil milions de dèficit en comprar més mercaderies a l'exterior del que venen. Com financen aquest consum d'un bilió (un milió de milions) per any? Amb la maquineta d'imprimir dòlars. I tots els pobles que se sotmeten a utilitzar-los també estan subsidiant aquest malbaratament de consum.

Segon, a través del **pagament d'interessos**. Avui ja no confien que una empresa del tercer món pugui agafar prestat capital en un banc del primer món, i pagui els seus interessos... L'empresa pot fallar, o pot demorar-se... Avui dia, és molt més segur cobrar els interessos a tot el poble. Com? Molt senzill: només cal prestar als governs, imposar-los contractes lleonins, amb una clàusula canviària: si hi ha modificacions en la taxa de canvi el govern paga igualment. I el FMI -el nou capatàs d'aquesta esclavitud moderna col·lectiva- garanteix a fil d'espasa que tots els governs honrin els contractes. No poden contractar servidors públics, ni crear més treball, ni fer inversions... sense abans honrar els seus compromisos amb els bancs de l'exterior. Així, gairebé tots els governs del tercer món es transformen també en capatassos dels interessos del «patró internacional» del Nord. Les persones treballen, consumeixen, paguen impostos, directes i indirectes. Tots paguem. Els governs recullen els impostos, els transformen en superàvits primaris, els canvien per dòlars i els entreguen als bancs internacionals. Els països del tercer món s'han transformat en les últimes dècades en exportadors de capital cap als països desenvolupats. Aquest mecanisme pervers ja s'explicava a AL pels estudiosos que van desenvolupar la «teoria de la dependència», teoria que explicava com el subdesenvolupament dels països del Sud era condició necessària per a l'acumulació del capital dels països del Nord.

Tercera forma d'explotació col·lectiva. Les **Illeis de patents** per a les empreses i les seves taxes de regalies. Des de sempre el coneixement va ser patrimoni de tota la humanitat... De generació en generació, anem agregant coneixements, desenvolupant noves tècniques, nous productes, nous béns. Però el capital financer va inventar un mecanisme pervers: lleis de patents que permeten que les empreses transnacionals puguin cobrar regalies pel poder del coneixement. I com ho garanteixen? Novament, amb capatassos com l'Organització Mundial del Comerç, que té com a paper lliurar aquest «dret» a algunes empreses, i vigilar perquè els governs i els pobles respectin el que ells, quatre gats, van decidir entre quatre parets. Així, ara, qui utilitza soja transgènica, en qualsevol part del món, ha de pagar una taxa a l'empresa nord-americana Monsanto. Quant hauriem de pagar al poble xinès, que va ser el que va domesticar la soja? Qui vulgui utilitzar l'*urucú* -una petita fruita tropical que es dona a la selva nativa en tot el Brasil i que els indis utilitzen per pintar-se de vermell en les seves cerimònies- haurà de pagar una taxa a una empresa fantasma francesa! I tantes altres situacions semblants.

Perquè ens en fem una idea: Brasil paga, cada any, mil milions de dòlars en taxes de regalies a l'empresa de programes d'ordinador Microsoft. Programes que ja són de coneixement públic, i que podrien ser substituïts amb avantatge pels programes lliures Linux... No obstant això, acovardits per les amenaces de l'imperi, governs i empreses paguen religiosament a Microsoft...

L'empresa Monsanto, sense vendre tan sols un gra de soja als agricultors gautxos, va recaptar, en un any, 80 milions de dòlars en regalies. I moltes entitats sindicals, ninots, ajuden a recollir la taxa...

Quart, el domini de l'agricultura i dels aliments per part de les grans **corporacions transnacionals**, imposa condicions de comerç i preu que afecten milions de famílies camperoles a tot el món. Avui, 500 empreses transnacionals controlen gairebé la meitat de tota la producció mundial, però donen treball a penes a un 1'6% dels treballadors. I en l'agricultura, deu grans corporacions transnacionals controlen: el 60% del comerç agrícola mundial, el 30% de totes les llavors, el 75% de tot el comerç d'agrotxícs... Aquest control concentra riquesa i renda, i porta a la misèria milions de camperols, que veuen la seva economia destruïda i el mercat local controlat per aquestes empreses.

Aquestes mateixes empreses tracten de ser els patrons dels aliments en el món. Fins al segle XVI, la humanitat s'alimentava amb més de 3 mil espècies de

vegetals. En 400 anys de capitalisme comercial aquestes espècies s'han reduït a 300. Després, durant el segle XX -de capitalisme industrial- es van reduir a 60 varietats, i en les últimes dues dècades l'imperialisme les va reduir a 34. Avui, el 80% dels aliments de la humanitat es basa en 5 tipus de grans: soja, blat de moro, blat, arròs i mongeta! Aquesta uniformització dels aliments i aquest control del comerç per les transnacionals, esclavitzava els camperols i posa en risc la seva supervivència, i sobretot posa en risc la sobirania alimentària de cada poble. Els pobles del Sud ja no aconsegueixen produir els seus propis aliments, i passen a dependre de les empreses transnacionals. Com advertia José Martí: «un poble que no produeix els seus aliments, és un poble esclau»!

Les transnacionals de l'agricultura estan imposant una esclavitud moderna als pobles del Sud. Les urpes de la Monsanto, de Cargil, ADM, Sygenta, Bunge... van de Corea a Mèxic, de Canadà a Madagascar...

Estem, doncs, davant una forma moderna d'esclavitud, que ens explota a tots en aquest imperi mundial. Una esclavitud que podem considerar-la *treball esclau*. Perquè tots nosaltres, que vivim en el tercer món, sota l'ègida de l'imperi i del dòlar, ens obliguem a pagar involuntàriament, obligatòriament i invisiblement, aquestes taxes d'explotació creades com a tribut per a l'imperi.

Desocupació: la major esclavitud dels ciutadans

El traç més pervers de la dominació moderna del capital financer és que no es preocupa per difondre la producció de béns, i amb això el capitalisme cava la seva pròpia tomba, en crear un sistema que menysprea la necessitat d'explotar directament el treball productiu. Mai en la història de la humanitat havíem patit semblant taxa de desocupació. I pitjor encara: no es tracta ja d'un «exèrcit industrial de reserva», temporal: ara és permanent i cada cop més gran. Milions d'éssers humans, sobretot joves, no tindran mai oportunitat de treballar! És la fi de la nostra civilització. Un sistema que no garanteix als seus ciutadans el dret a treballar. La negació del treball és l'esclavitud de la ciutadania!

El capital financer ens ha transformat en ciutadans esclaus d'un sistema a qui nega el dret de ser explotats. Aquesta és l'essència de l'esclavitud moderna.